

PANDA

Åpent brev¹ til:

Medlemmene av Europaparlamentet

Medlemslandene i EU

Barne- og familiedepartementet

August 2023

Emne: Små barns medvirkning/deltagelse i barnevernet

Fire land, Belgia, Norge, Spania og Nord-Irland, har i en periode på 3 år samarbeidet om innovasjon og utvikling av beste praksiser i barnevernet gjennom det EU Erasmus Plus KA2-finansierte prosjekt PANDA.

Overordna målsetting har vært å fremme små barns (fra 12 og yngre) medvirkning/deltagelse i beslutningsprosesser på tvers av land i Europa ved å styrke samarbeidet mellom fagpersoner og yngre barn i kontakt med barnevernet gjennom å samle og spre læringsmateriell tilpasset barnevernsarbeidere, ledere, rådgivere og undervisere.

Prosjektet har hatt fire målsettinger a) bidra til økt kompetanse blant barnevernsarbeidere/profesjonelle b) støtte organisasjoner/enheter i å legge til rette for medvirkende/deltagende praksiser i barnevernets arbeid med små barn c) bidra med retningslinjer som lederstøtte i arbeidet med å implementere medvirkende barnevernspraksiser og d) utarbeide undervisningsopplegg med nye verktøy og metoder til bruk i opplæring og videreutdanning av barnevernsarbeidere.

Når det gjelder de fire målsettingene, samt kunnskap fra materialet som er samlet inn, har vi lært at lovpålagte og ikke-lovpålagte organisasjoner har ulike retningslinjer knyttet til barns medvirkning/deltagelse, og det finnes mange metoder og tilnærminger som kan være til hjelp i arbeidet med å engasjere barna.

Samtidig har vi erfart at selv om det finnes retningslinjer blir ikke prinsippene og idealene alltid omsatt til praksis, og fagpersoner må oppmuntres til å tilegne seg mer kunnskap om FN's barnekonvensjon (UNCRC) med tilhørende generelle kommentarer og motta mer opplæring i hvordan de legger til rette for at små barn kan utøve retten til medvirkning/deltagelse. Vi har erfart at disse punktene er særlig aktuelle for barn i alderen 0-6 år.

¹ Oversatt fra engelsk til norsk av førsteamanuensis Inger Sofie Dahlø Husby, NTNU. Lokal leder for Panda prosjektet i Norge.

Til det beste for de yngste barna i kontakt med barnevernet, utøvende barnevernsarbeidere/profesjonelle, beslutningstakere og akademikere i det europeiske fellesskapet, kjenner vi oss forpliktet til å dele våre erfaringer fra PANDA-prosjektet.

Med dette i tankene, bygd på Europakommisjonens forpliktelser til å fremme trivsel for små barn og Europarådets strategi for barns rettigheter 2022-2027, ber vi respektfullt om at Europakommisjonen vurderer følgende anbefalinger grundig.

Anbefalinger som gjelder politikk og retningslinjer

- ✓ En kartlegging av alle organisasjoner som utøver barnevernsfaglig arbeid

Alle lovpålagte og ikke-lovpålagte organisasjoner/enheter som jobber med barnevern gjennomfører en kartlegging for å undersøke a) om de har en policy for barns medvirkning/deltakelse, og b) hvor effektiv er denne policyen når det gjelder tilrettelegging for at yngre barn (spesielt aldersgruppen 0-6 år) får realisert retten til medvirkning/deltagelse.

- ✓ En policy for medvirkning/deltagelse i samarbeid med barn i alle organisasjoner som utøver barnevernsfaglig arbeid.

Dersom det ikke finnes en spesifikk policy for medvirkning/deltagelse, bør alle lovpålagte og ikke-lovpålagte organisasjoner som jobber med barnevern utvikle en slik policy i samarbeid med barn og unge, den bør rette oppmerksomheten mot strukturer, prosesser og utfall for barnet.

- ✓ En policy for medvirkning/deltagelse som forplikter økonomisk.

Organisasjoner må forplikte seg på å finansiere, utvikle og gjennomføre opplæringsprogram knyttet til FN's barnekonvensjon (UNCRC) kontinuerlig. De må også støtte opp under kunnskapen i de generelle kommentarene og gi opplæring i praktiske kommunikasjonsferdigheter med svært små barn, for å gjøre det mulig for de yngste å utøve sin rett til medvirkning/deltagelse.

- ✓ En policy for medvirkning/deltagelse er et ansvar som ligger til styresmakter (regjering og departementer)

En policy for barns medvirkning/deltagelse innebærer forpliktelser for organisasjonene til å dele informasjon om tilnærminger og resultater (fra forskning) som viser det faktum at små barns medvirkning/deltagelse i barnevernet er uløselig knyttet til familiers og voksnes sosiale deltagelse i samfunnet generelt, og at statsminister/ordførere og departementer/politisk ledelse (lokalt og nasjonalt) er ansvarlige for at unge barn gis mulighet til å medvirke/delta. Små barns oppvekstforhold må ikke falle mellom to stoler når Regjering og lokal politisk ledelse legger planer og former politikken.

- ✓ Alle forsøk på å lytte til barn og la dem medvirke, må være inkluderende og skapes gjennom samarbeid med barnet selv

Alle initiativ som tas for å fremme barns medvirkning/deltagelse må gjennomføres i form av samarbeid som involverer små barn, deres familier, fagpersoner, beslutningstakere og forskere/undervisere.

Anbefalinger som gjelder praksisfeltet

- ✓ Tydelig referanse til prinsippene i FN's barnekonvensjon (UNCRC) når det gjelder daglig praksis

Daglig praksis, samt tilhørende systemer for veiledning, tilsyn, refleksjon og rapportering av praksis, bør tydelig referere til følgende prinsipper i FNs barnekonvensjon:

- Uttrykke sine meninger

Alle barn har handlingskompetanse og evne til å uttrykke sine meninger, og dette må anerkjennes og muliggjøres;

- Uten aldersgrense

Alder er ikke en hindring for at barns stemme blir hørt og at de støttes i å medvirke/delta, fagpersoner må derfor legge spesielt vekt på å lytte til stemmen til barn som ikke kan uttrykke seg verbalt (i alderen 0-3);

- På ulike måter

Barn uttrykker seg på ulike måter og de har behov for mulighet til å gjøre dette på måter som reflekterer deres unike og individuelle bakgrunner herunder etniske, nasjonale, religiøse, språklige, geografiske, politiske, sosiale, økonomiske og familiære forhold.

- Tilgjengelig informasjon

Barn har behov for variert og egnet informasjon om egne rettigheter til medvirkning/deltakelse, og fagpersoner og barn har behov for kreative verktøy og ressurser som gjør det mulig for barn å utøve retten til medvirkning/deltagelse.

- Retten til å ikke delta

Barns rett til å velge å ikke delta må respekteres

Anbefalinger knyttet til utdanning av profesjonelle (barnevernsarbeidere)

- ✓ FNs barnekonvensjon (UNCRC) tas inn i studieplanene

FNs barnekonvensjon (UNCRC) må være kjernen i studieplaner for utdanninger innen barnevernsfeltet

- ✓ Yngre barns stemmer og medvirkning/deltakelse som integrert komponent i studieplanene

Stemmene til yngre barn i barnevernet må være en integrert komponent i studieplaner for utdanninger innen barnevernsfeltet

- ✓ Erfarne lønna fasilitatorer som samarbeider med undervisere

Erfarne fasilitatorer bør gjøres tilgjengelige og gis lønn for å samarbeide med fagpersoner og støtte utviklingen av profesjonell forståelse og ekspertise innen deltakelses- og samarbeidspraksiser med barn.

Anbefalinger knyttet til forskning

- ✓ Forskning som omhandler medvirkning/deltagelse for barn i alderen 0-6 år

Det trengs forskning som utforsker mulighetene for å styrke små barns deltakelse i barnevernets praksiser, dette gjelder spesielt svært små barn i alderen 0-6 år.

Prosjektteamet i Panda Erasmus+

Wendy Eerdekens
Koordinator for Erasmus+ Panda-prosjektet
wendy.eerdekens@arteveldehs.be